

Posudek vedoucího práce

na diplomovou práci Tomáše Kykala Generální inspekce vojska – kompetence a vliv instituce v době utváření československé branné moci (1918-1924). FF UK 2009, Ústav českých dějin, s. 110

Tomáš Kykal se připravoval na zvládnutí diplomového úkolu, který vycházel vstříc jeho dlouhodobému zájmu o dějiny československé armády, velmi systematicky a s nevšedním osobním zaujetím. Nashromáždil a prostudoval početnou domácí i zahraniční literaturu, která se váže k problematice inspekce nejen v československé armádě, ale i v kontextu evropského (zvláště rakouského a císařsko-německého) vojenství. Podnikl i poměrně rozsáhlý archivní výzkum, který se soustředil na relevantní fondy Vojenského ústředního archivu – Vojenského historického archivu Praha a využíval i pozůstalostních fondů v ANM (pozůstalost gen. Husáka), AÚTGM (fond TGM) a v LA PNP (fond J. S. Machara). Tuto pramennou bázi navíc diplomant rozšířil o edice pramenů a nepublikované rukopisy. Sondy do soudobého tisku jej zatím nepřesvědčily, že by tento historický pramen poskytoval efektivní využití, ale do budoucna se pohledu na širší politickou a společenskou reflexi inspekce nelze vyhnout (citace z Českého slova je toho dokladem). Při zpracování bohatého pramenného materiálu narazil diplomant na „tradiční“ problém: časovou tíseň, v níž se ocital. Nemohl tak využít zdaleka vše, co mu heuristika nabízela, a proto řadu postřehů zatím jen načrtl.

V úvodu diplomové práce diplomant vymezil její tematické zaměření a zdůvodnil, proč generální inspekci vojska, která sehrála významnou roli v době utváření československé branné moci, zasadil do širších souvislostí vojenské inspekce v kontextu evropského vojenství. Přesvědčivě zdůvodnil vnitřní členění práce do tří základních kapitol. Poznávací přínos významně doplňují přílohy, ze kterých je patrné, jak je možno komparovat s inspekcí císařsko-německé branné moci, a zároveň zachycují, jak se vyvíjely kompetence a působnost generálního inspektora čs. vojska.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá genezí vojenské inspekce v československém vojsku na Rusi, obšírněji hodnotí roli gen. J. Červinky, který zastával funkci inspektora čs. záložních vojsk do března roku 1918, s jeho odchodem inspektorát zanikl a obnoven byl až v srpnu 1918, kdy v čele inspekce stanul generálporučík V. N. Šokorov a zůstal v ní až do konce repatriace čs. legií. Podnětné jsou diplomantovy názory na Štefanikovu reorganizaci čs. vojsk na Rusi.

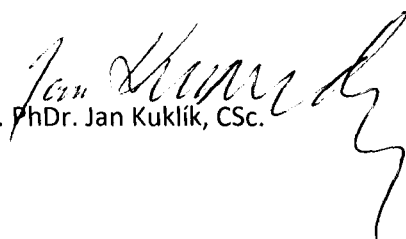
Hlavní poznávací přínos práce obsahuje třetí kapitola nazvaná „Generální inspekce v československém vojsku“. V její první části nás diplomant uvádí do problematiky prvních kroků při budování československého vojska. Objasňuje, jak se rodila jeho organizace, jaké problémy bylo třeba překonávat a jakou roli například hrály i představy o zavedení miličního systému. Z rozhodnutí ministra národní obrany J. V. Klofáče ke dni 18.12.1918 se zrušilo vrchní vojenské velitelství a dosavadní nejvyšší vojenský správce dr. J. Scheiner přešel k ministerstvu.

Vylíčení okolností, za nichž se stal J. Scheiner generálním inspektorem čs. vojsk, a vůbec postižení významu jeho osobnosti v této první fázi budování čs. armády pokládám za jeden z hlavních přínosů této práce. Po Scheinerově odchodu z této funkce (a Kopalově intermezzu) se našlo překvapivé řešení – do funkce generálního inspektora nastoupil dlouholetý a blízký přítel prezidenta Masaryka básník J. S. Machar. Konfrontace názorů na to, za jakých okolností se to stalo, viz s. 58-63. Macharově generálnímu inspektorátu diplomant mohl věnovat ještě obsažnější pozornost a nabízí se tu využití i parlamentních materiálů, dnes pro historiky snadno dostupných. Přehledně je zpracována

kapitola o úpravě pravomocí generálního inspektora, zajímavé jsou postřehy o vztahu Machara k ministrům národní obrany Klofáčovi a Udržalovi a k veliteli francouzské vojenské mise a náčelníkovi hlavního štábu gen. Pellému. Diplomant vylíčil také bližší okolnosti odchodu Machara z funkce generálního inspektora, negativní tiskovou kampaň ovšem odkazuje na literaturu. Další kapitola ve vztazích Masaryka a Machara už naznačena není, ale z hlubokého přátelství se vyvinul pravý opak.

Celkově pokládám diplomovou práci Tomáše Kykala za přínosnou a plně ji doporučuji k obhajobě. Je psána ve střizlivě kritickém duchu a ve stylisticky střídmé a hutné podobě. Diplomant prokázal, že dokáže prameny adekvátně analyzovat i interpretovat. Některé nedostatky formální odstraní, až bude připravovat studii do odborného tisku, což doporučuji. Diplomový úkol Tomáš Kykal splnil na výborné úrovni.

V Praze, 12. května 2009


prof. PhDr. Jan Kuklík, CSc.